Taal

Pluswerk

Groep 8

Pit

Antwoorden

ThiemeMeulenhoff

Taal

Pluswerk • Groep 8

Antwoorden

ThiemeMeulenhoff

Blok 1

Hoofdstuk 1

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van nieuwe woorden uit les 1, 3 en 4.

1 **Raad het woord.**
De volgende omschrijvingen bestaan uit twee delen.
Lees de zin en raad om welk woord het gaat.
Schrijf bij de zelfstandige naamwoorden ook het goede lidwoord.

Voorbeeld:
Niet achter **en** een apparaat om dieren mee te vangen.
niet achter = voor
een apparaat om dieren mee te vangen = val
het voorval

\+

=

op + bouwen = opbouwen

1 Ik doe het met een pen **en** de manier waarop je te werk gaat als je iets maakt.
de schrijftechniek

2 Dat is klaar **en** ruilen. *afwisselen*

3 Bovenste deel van je lichaam **en** iemand die een tekst bewerkt. *de hoofdredacteur*

4 Een weg met twee rijen huizen **en** een vraaggesprek. *het straatinterview*

5 Er is niets meer over **en** iets in elkaar zetten. *opbouwen*

6 Het Engelse woord voor hersenen **en** een heel harde wind. *de brainstorm*

7 Ik ben los van de grond **en** mensen tussen de 15 en 20 jaar. *de hangjongeren*

8 Een ruzie waar meer mensen bij betrokken zijn **en** iemand die trapt. *de relschopper*

2 Wat hoort bij elkaar?

de gft-container; gebrek hebben aan; alles in het werk stellen; jeu de boules; inspiratie opdoen

1 Geef de woorden die bij elkaar horen dezelfde kleur.

gft-container	aan	in	hebben	inspiratie	het	de	werk	
stellen	opdoen	boules	alles	gebrek	jeu	de		

2 Schrijf de woorden en de betekenis op.

a *jeu de boules: een spel waarbij je ballen zo dicht mogelijk tegen een andere bal aan moet werpen, op een baan van zand*

b *alles in het werk stellen: er alles aan doen*

c *gebrek hebben aan: iets tekortkomen, ergens te weinig van hebben*

d *inspiratie opdoen: ideeën krijgen*

e *de gft-container: grote bak voor groente-, fruit- en tuinafval*

3 Welke woorden zitten verstopt in de puzzel?

Zoek veertien woorden uit hoofdstuk 1.
Schrijf bij de zelfstandige naamwoorden ook het goede lidwoord.

kuil	ta		tief	druk		te	script
nus	meen	len	vre	span	o	den	pro
	di	du			ce	spec	
cen	rij		te	tech		con	ge
der	schrijf		ver	heid		ling	ra
	gen	ge			bun	te	
per	flict	re	ma	per	raad	niek	ke
ning	del		stel	zen		val	ha

de valkuil

het conflict

de spanning

de schrijftechniek

de drukkerij

het manuscript

het perspectief

het percentage

de tegenstelling

produceren

de gemeenteraad

de tevredenheid

de radiozender

de verhalenbundel

4 **Maak zinnen.**

Te beoordelen door de leerkracht.

Kies twee woorden uit opdracht 3 en gebruik die in een zin.
Doe dit zeven keer.

Blok 1

Hoofdstuk 1

Taal verkennen

- Ik oefen het ontleden van een zin in zinsdelen

1 **Is het onderwerp, persoonsvorm of gezegde?**
Wat zijn de vetgedrukte woorden?
Zet een kruisje in het goede rijtje.
Let op: je mag in meer rijtjes een kruisje zetten.

	onderwerp	persoonsvorm	gezegde
1 In de zomervakantie zijn **we** naar Italië geweest.	X		
2 We **hebben** ook een paar dagen op Sicilië **doorgebracht**.			X
3 De Etna **ligt** aan de oostkant van Sicilië.		X	X
4 **De Etna** is de meest actieve vulkaan van Europa.	X		
5 Hij **is** in 2013 voor het laatst **uitgebarsten**.			X
6 Unesco **heeft** de Etna en omgeving **toegevoegd** aan de Werelderfgoedlijst.			X

2 **Verdeel de zin in zinsdelen.**
Zet een streep tussen de zinsdelen.

1 Mijn hobby | is | honkbal.
2 Elke zaterdag | speel | ik | een wedstrijd.
3 Laatst | verloren | we | van een heel sterk team.
4 Dit jaar | ga | ik | mijn spreekbeurt | doen | over honkbal.
5 Ik | heb | mijn trainer | gevraagd | of | hij | in de klas | de spelregels | wil uitleggen.

3 **Kijk nog eens naar opdracht 2.**
Beantwoord de vragen.

1 Maak een vraagzin van zin 1. *Is honkbal mijn hobby?*

2 Wat is de persoonsvorm van zin 1? *is*

3 Verander zin 2 in de verleden tijd.

Elke zaterdag speelde ik een wedstrijd.

4 Wat is de persoonsvorm van zin 2? *speel*

5 Verander in zin 3 het onderwerp in enkelvoud.

Laatst verloor ik van een heel sterk team.

6 Wat is de persoonsvorm van zin 3? *verloren*

7 Maak van zin 4 op twee manieren een vraagzin.

a *Ga ik dit jaar mijn spreekbeurt doen over honkbal?*

b *Ga ik mijn spreekbeurt doen over honkbal dit jaar?*

8 Wie is **hij** in zin 5? *mijn trainer*

4 **Maak steeds langere zinnen.** *Te beoordelen door de leerkracht.*

Voorbeeld:
Volgende week ...
Volgende week ga ik zwemmen.
Volgende week ga ik voor het eerst in het buitenbad zwemmen.

1 Gisteren ...

2 Mijn broer en ik ...

3 Groep 8 ...

5 **Schrijf een informatieve tekst bij het plaatje.** *Te beoordelen door de leerkracht.*

Schrijf zes zinnen. Onderstreep de **persoonsvorm**, zet een stippellijn onder het **onderwerp** en kleur het **lijdend voorwerp** paars en het **meewerkend voorwerp** rood.

Blok 1

Hoofdstuk 2

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van nieuwe woorden uit les 1, 3 en 4.

1 **Maak een woord met de letters van twee verschillende woorden.**
De omschrijving van het woord staat achter het =-teken.

1 stoel + rok = een gebouw waar mensen wonen die leven voor hun geloof

het klooster

2 win + naast = wat er bijgekomen is en waar men blij mee is

de aanwinst

3 woel + krot = donkere wolk die van een brand afkomt

de roetwolk

4 warme + anne = zien, horen, ruiken en voelen

waarnemen

5 de + vracht = niet te vertrouwen

verdacht

6 gist + ven = een door dikke muren omringde stad of dorp

de vesting

7 kurk + aal = zomaar, zonder na te denken

lukraak

8 een + prop = voorstellen

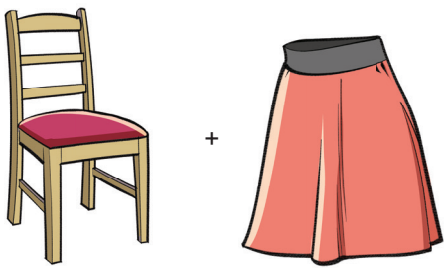
opperen

9 graan + zeil = twijfel, onzekerheid

de aarzeling

10 tok + wijnen = uit de weg gaan

ontwijken

2 **Maak af.**

Te beoordelen door de leerkracht.

Kies een woord van drie lettergrepen. Verdeel het woord in lettergrepen. Schrijf elke lettergreep in een rijtje. Bedenk bij elke lettergreep vier nieuwe woorden.

ont	wij	ken
ontsnappen	wijzen	kennis
ontspannen	wijkagent	.....
ontkomen	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

3 Wat kan ik doen met ... ?

Te beoordelen door de leerkracht.

Vul bij elke vraag een woord in uit hoofdstuk 2. Geef daarna zo veel mogelijk verschillende antwoorden.

Voorbeeld:
Wat kan ik doen met een fagot?
muziek maken, gebruiken als hout voor de open haard, blauw verven, gebruiken als rietje, een zin mee maken, natekenen

1 Vul twee keer een zelfstandig naamwoord in.

a Wat kan ik doen met ..... ?

.....

.....

b Wat kan ik doen met ..... ?

.....

.....

2 Vul twee keer een werkwoord in.

a Wat kan ik ..... ?

.....

.....

b Wat kan ik ..... ?

.....

.....

4 Maak een verhaal.

Te beoordelen door de leerkracht.

Beantwoord de vragen. Gebruik ten minste drie woorden uit hoofdstuk 2.
Schrijf een verhaal met die woorden. Maak er ook een tekening bij.

1 Wie? .....

2 Wat? .....

3 Waar? .....

4 Wanneer? .....

Blok 1

Hoofdstuk 2

Taal verkennen

- Ik oefen het herkennen van verschillende woordsoorten.

1 **Lees de zin.**
Beantwoord de vragen.

Die Franse man werpt zijn ijzeren bal naar het houten balletje.

1 Welke woorden zijn stoffelijke bijvoeglijke naamwoorden? *ijzeren, houten*

2 Er staat nog een bijvoeglijk naamwoord in de zin. Welke? *Franse*

3 Over welk zelfstandig naamwoord vertelt dat bijvoeglijk naamwoord iets meer? *man*

4 Schrijf alle zelfstandige naamwoorden op. *man, bal, balletje*

5 Wat is het werkwoord in de zin? *werpt*

6 Wat is het aanwijzend voornaamwoord? *die*

2 **Lees de werkwoorden.**
Maak **bijvoeglijke naamwoorden**. Schrijf ze op.

zwellen	**1**	De	*gezwollen*	hand.
snuiten	**2**	De	*gesnoten*	neus.
schaven	**3**	De	*geschaafde*	elleboog.
breken	**4**	De	*gebroken*	voet.
bloeden	**5**	De	*bloedende*	knie.

3 **Kies de goede woordsoort.**

Kies uit: zelfstandig naamwoord | werkwoord | bijvoeglijk naamwoord | voorzetsel | telwoord | voegwoord | bezittelijk voornaamwoord

1 Dit woord vertelt je meer over het zelfstandig naamwoord. *bijvoeglijk naamwoord*

2 Voor dit woord kun je **de**, **het** of **een** zetten. *zelfstandig naamwoord*

3 Dit woord plakt twee zinnen aan elkaar. *voegwoord*

4 Dit woord laat zien hoeveel er van iets is, of wat de volgorde is. *telwoord*

5 Dit woord vertelt je wat iets of iemand doet, of wat er gebeurt. *werkwoord*

6 Dit woord zegt geeft aan wanneer of waar iets gebeurt. *voorzetsel*

7 Dit woord geeft aan van wie iets of iemand is. *bezittelijk voornaamwoord*

4 **Kijk naar de plaatjes.**
Beantwoord de vragen.

Te beoordelen door de leerkracht.

1 Bedenk drie bijvoeglijke naamwoorden bij de locomotief.

a De ..... locomotief.

b De ..... locomotief.

c De ..... locomotief.

2 Maak een zin met een telwoord bij het tweede plaatje.

a .....

Maak een zin met een voegwoord bij het tweede plaatje.

b .....

Maak een zin met een vraagwoord bij het tweede plaatje.

c .....

Blok 2

Hoofdstuk 3

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van nieuwe woorden uit les 1, 3 en 4.

1 **Teken de situatie.**

Te beoordelen door de leerkracht.

1 Teken een situatie waarin de volgende woorden te zien zijn:
de ontwrichting | mobiliseren | extreem | alle hens aan dek | met bakken uit de hemel komen

2 Schrijf de woorden op de goede plek in je tekening.

2 **Welk woord hoort er niet bij?**

Te beoordelen door de leerkracht.

1 Streep het woord door dat er niet bij hoort.
2 Bedenk een nieuw woord dat er wel bij hoort. Schrijf dat op.
3 Gebruik de drie woorden en schrijf een kort verhaal.

a Bij een natuurramp hoort:

de cycloon – het waterpeil – ~~het fregat~~ – .....

.....

.....

.....

.....

b Bij aardrijkskunde hoort:

de dampkring – de luchtdruk – ~~de consequentie~~ – .....

.....

.....

.....

.....

c Bij het weer hoort:

~~de mankracht~~ – het hogedrukgebied – de buienradar – .....

.....

.....

.....

.....

d Bij hulp bij een ramp hoort:

het transport – mobiliseren – ~~de windenergie~~ – .....

.....

.....

.....

.....

3 **Schrijf een verhaal bij het plaatje.** *Te beoordelen door de leerkracht.*

Gebruik: het nieuwsbulletin | het lagedrukgebied | het waterpeil | met bakken uit de hemel komen | de cycloon | de overlast | de regio | de ontwrichting | onophoudelijk | eveneens

4 **Maak raadsels.** *Te beoordelen door de leerkracht.*

Kies vijf woorden uit les 1, 3 en 4. Maak met elk woord een raadsel. Laat een klasgenoot je raadsels oplossen.

raadsel 1: .....

raadsel 2: .....

raadsel 3: .....

raadsel 4: .....

raadsel 5: .....

Blok 2

Hoofdstuk 3

Taal verkennen

- Ik oefen het herkennen en gebruiken van de leestekens aanhalingstekens, afbreekstreepje en puntkomma.

1 **Zinnen maken.**

Te beoordelen door de leerkracht.

1 Schrijf twee zinnen met een opsomming. Gebruik puntkomma's.

2 Schrijf een zin met een uitroepteken.

3 Schrijf een zin met een vraagteken en een komma.

4 Schrijf een zin met een dubbele punt.

5 Schrijf een zin in de directe rede. Gebruik een dubbele punt en aanhalingstekens.

2 **Schrijf een verhaal bij het plaatje.**

Te beoordelen door de leerkracht.

Gebruik ten minste vier zinnen in de **directe rede**.

3 **Schrijf de zinnen over en zet de leestekens op de goede plaats.**
Denk aan de hoofdletters.

weet jij wat een natuurramp is een natuurramp is een ramp waarbij de natuur een grote rol speelt er zijn drie soorten natuurrampen een vloedgolf een vulkaanuitbarsting en een aardbeving vulkaanuitbarstingen komen het minste voor bij een uitbarsting gebeuren er verschillende dingen er is een explosie er komt lava uit de krater het wordt heel heet in nederland komen soms ook aardbevingen voor vooral in groningen dat komt door de gaswinning

Weet jij wat een natuurramp is? Een natuurramp is een ramp waarbij de natuur een grote rol speelt. Er zijn drie soorten natuurrampen: een vloedgolf, een vulkaanuitbarsting en een aardbeving. Vulkaanuitbarstingen komen het minste voor. Bij een uitbarsting gebeuren er verschillende dingen: er is een explosie; er komt lava uit de krater; het wordt heel heet. In Nederland komen soms ook aardbevingen voor, vooral in Groningen. Dat komt door de gaswinning.

4 **Schrijf een oproep voor een actie.**
Je mag zelf een actie verzinnen.

1 Schrijf een oproep voor een actie. Laat alle leestekens en hoofdletters weg. Gebruik zinnen met dubbele punt en puntkomma en zinnen in de directe rede.

2 Kies tien zelfstandige naamwoorden uit je oproep. Schrijf de woorden op, met een afbreekstreepje op de goede plaats.

Blok 2

Hoofdstuk 4

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van nieuwe woorden uit les 1, 3 en 4.

1 Maak zinnen.

Te beoordelen door de leerkracht.

1 Zoek de acht woorden.

la	af	stan	ke	sag	ne	schuw	ou	twin	lig	daard
op	pup	ga	a	koos	py	bri	len	bol	taal	ve

a *oubollig*

b *standaardtaal*

c *lasagne*

d *afschuw*

e *opgave*

f *twinkelen*

g *abrikoos*

h *puppy*

2 Maak met elk woord een zin.

2 **Raad het woord.**
De omschrijving bestaat uit twee delen.
Lees de zin en raad om welk woord het gaat.
Schrijf bij een zelfstandig naamwoord ook het goede lidwoord.

Voorbeeld: Niet voor **en** kun je open doen — niet voor = achter
kun je open doen = deur — de achterdeur

1 Deelbaar door twee **en** eraf trekken bij een som. *evenmin*

2 Het is klaar **en** bangig. *de afschuw*

3 Er is niks meer over **en** talent. *de opgave*

4 Later **en** maaltijd. *het nagerecht*

5 Niet **en** bezorgd. *onbekommerd*

6 Iets anders **en** niet vuil. *ofschoon*

7 Ze hangen in de lucht **en** je kunt er iets mee af krijgen. *de wolkenkrabber*

8 Ik **en** ervan op aan kunnen. *het zelfvertrouwen*

3 **Maak de puzzel.**

Te beoordelen door de leerkracht.

Kijk naar het woord in de puzzel. Maak de omschrijving.

1 .....

2 .....

3 .....

4 .....

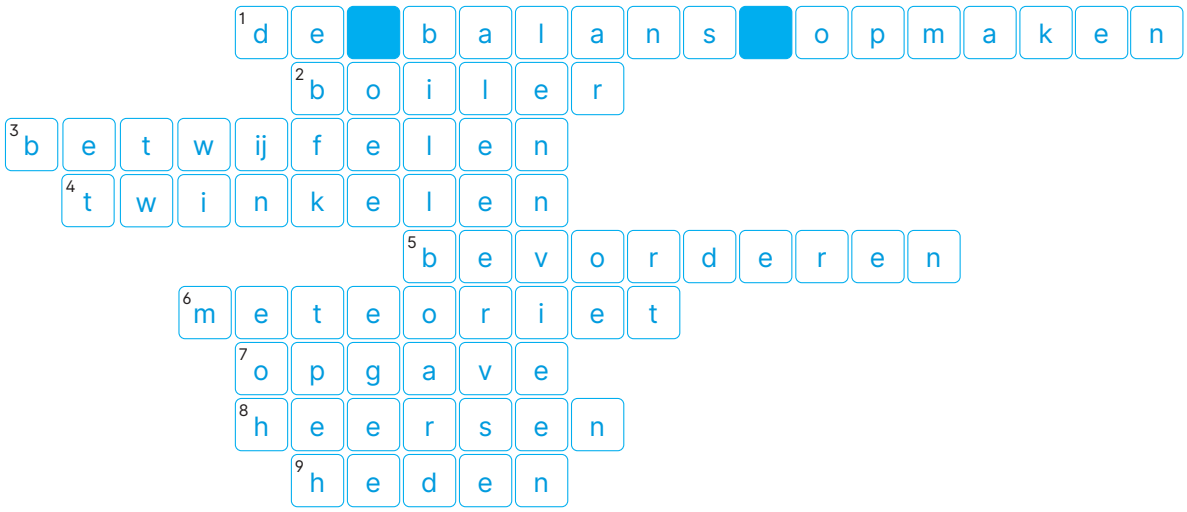
5 .....

6 .....

7 .....

8 .....

9 .....

4 **Maak een recept voor een nagerecht.**

Te beoordelen door de leerkracht.

1 Kijk naar de plaatjes en schrijf eerst de ingrediënten op.
2 Schrijf op wat je verder nog nodig hebt.
3 Schrijf op hoe je het moet maken. Je mag het zelf bedenken.
4 Gebruik korte zinnen die beginnen met een werkwoord.

de cacao *de abrikoos* *de amandel*

Blok 2

Hoofdstuk 4

Taal verkennen

- Ik oefen het ontleden van een samengestelde zin in zinsdelen.

1 **Maak de zinnen af. Kleur het onderwerp blauw. Onderstreep de persoonsvorm.**

Te beoordelen door de leerkracht.

1 Fleur wil graag een nieuwe fiets, maar .....

2 Terwijl mijn vader de schutting schildert, ...

3 Hoewel ik veel van taart houd, ...

4 Nadat Pjotr naar huis gegaan was, ...

5 Cynthia zet eerst alles klaar, zodat .....

2 **Schrijf de persoonsvorm en het gezegde op.**
Verdeel de samengestelde zin eerst in twee korte zinnen.

	persoonsvorm	gezegde
1 Bij pizza zet je de oven op 200 graden, maar bij koekjes zet je hem op 175 graden.	zin 1: *zet* zin 2: *zet*	zin 1: *zet* zin 2: *zet*
2 Gisteren hebben we een spelshow op tv gekeken, maar we vonden die behoorlijk saai.	zin 1: *hebben* zin 2: *vonden*	zin 1: *hebben gekeken* zin 2: *vonden*
3 Hoewel het de hele dag geregend heeft, is het vanavond droog.	zin 1: *heeft* zin 2: *is*	zin 1: *heeft geregend* zin 2: *is*
4 Totdat ik mijn diploma gehaald heb, mag ik 's avonds niet weg.	zin 1: *heb* zin 2: *mag*	zin 1: *heb gehaald* zin 2: *mag*

Maak een samengestelde zinnen waarin de persoonsvorm en het gezegde hetzelfde is.

Te beoordelen door de leerkracht.

Maak een samengestelde zin waarin de persoonsvorm en het gezegde niet hetzelfde is.

Te beoordelen door de leerkracht.

3 **Ontleed de lange zinnen.**
Streep eerst het voegwoord door. Zet strepen tussen de zinsdelen. Vul dan de gevraagde zinsdelen in.

1 Harry|wil|graag|leren snowboarden|, ~~dus~~|gaat|hij|op vakantie|naar Zwitserland.
2 Wessel|heeft|als nagerecht|een ijsje|gekozen, ~~maar~~|Ronald|kiest|een vlaflip.
3 Lianne|gaat|met de tram|naar school, ~~ofschoon~~|ze|makkelijk|met de fiets|zou kunnen.
4 Sander|heeft|jaren|veel|gesport, ~~daardoor~~|is|hij|heel gespierd|geworden.

	zin 1	**zin 2**	**zin 3**	**zin 4**
onderwerp 1	*Harry*	*Wessel*	*Lianne*	*Sander*
onderwerp 2	*hij*	*Ronald*	*ze*	*hij*
persoonsvorm 1	*wil*	*heeft*	*gaat*	*heeft*
persoonsvorm 2	*gaat*	*kiest*	*zou*	*is*
gezegde 1	*wil leren snowboarden*	*heeft gekozen*	*gaat*	*heeft gesport*
gezegde 2	*gaat*	*kiest*	*gaat*	*heeft*
ander zinsdeel 1	*graag*	*als nagerecht, een ijsje*	*met de tram naar school*	*jaren, veel*
anders zinsdeel 2	*op vakantie naar Zwitserland*	*een vlaflip*	*makkelijk, met de fiets*	*heel gespierd*

4 **Zet de zinsdelen in de goede volgorde.**
Maak met de zinsdelen hieronder twee zinnen.
Benoem het onderwerp en de persoonsvorm.

Te beoordelen door de leerkracht.

1 kommer en kwel | vond | iedereen | de vakantie | hoewel | ik | zich kostelijk amuseerde

a *Hoewel iedereen zich kostelijk amuseerde, vond ik de vakantie kommer en kwel.*

onderwerp 1: *iedereen* onderwerp 2: *ik*

persoonsvorm 1: *zich amuseerde* persoonsvorm 2: *vond*

b *Ik vond de vakantie kommer en kwel, hoewel iedereen zich kostelijk amuseerde.*

onderwerp 1: *ik* onderwerp 2: *iedereen*

persoonsvorm 1: *vond* persoonsvorm 2: *zich amuseerde*

2 Bedenk nu zelf zinsdelen, waarmee je twee samengestelde zinnen kunt maken.

3 Maak de samengestelde zinnen met de zinsdelen. Benoem het onderwerp en de persoonsvorm.

a

onderwerp 1: onderwerp 2:

persoonsvorm 1: persoonsvorm 2:

b

onderwerp 1: onderwerp 2:

persoonsvorm 1: persoonsvorm 2:

Blok 3

Hoofdstuk 5

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van nieuwe woorden uit les 1, 3 en 4.

1 Welk woord hoort bij het plaatje?

1 Kijk naar het plaatje. Schrijf het goede woord op. Gebruik woorden uit les 1, 3 en 4.

a

de nicotine

c

de tapir

b

uit volle borst zingen

d

de emoe

2 Schrijf een verhaal met deze woorden. Kies er zelf nog vier woorden bij uit les 1, 3 en 4. Kleur de doelwoorden in je verhaal.

Te beoordelen door de leerkracht.

2 Tegenstellingen

Te beoordelen door de leerkracht.

Kijk naar het woord. Bedenk een tegengesteld woord. Maak een zin met beide woorden.

Voorbeeld: spiksplinternieuw – oud
Mijn spiksplinternieuwe schoenen leken na een maand al hartstikke oud.

1 schrappen – *toevoegen*

2 overzichtelijk – *rommelig*

3 authentiek – *namaak*

4 complex – *simpel of eenvoudig*

5 stabiel – *ongelijkmatig of onrustig*

6 akkoord gaan met – *het er niet mee eens zijn of het niet goedvinden*

3 **Welke zinnen horen bij elkaar?** *Te beoordelen door de leerkracht.*

Schrijf bij elke zin een zin die hetzelfde betekent. Zet de antwoorden niet in de goede volgorde. Vraag een klasgenoot om de zinnen bij elkaar te zoeken.

Voorbeeld:
Tim klimt **bliksemsnel** de boom in.
Hij klimt **vliegensvlug** in de boom.

1 De zusjes zwemmen precies synchroon.
2 Die behandeling is mensonwaardig.
3 De politie doet onderzoek naar corruptie.
4 Op het omkopen van ambtenaren staat een zware straf.
5 Bij de controle werden vervalste legitimatiebewijzen gevonden.

1

2

3

4

5

4 **Wie kan het zeggen?** *Te beoordelen door de leerkracht.*

Lees de uitspraken. Schrijf onder elke uitspraak wie dit zou kunnen zeggen. Bijvoorbeeld een politieagent of een dokter.

1 De verdachte kan best op de hoogte zijn van de alarmcode.

de politieagent

2 Meneer, uw trommelvlies is helaas flink beschadigd.

de dokter

3 Na afloop van de begrafenis is er een bijeenkomst in de aula.

de begrafenisondernemer

4 Jongens, morgen vindt de generale repetitie van onze afscheidsmusical plaats.

de juf / meester

5 Jammer genoeg kreeg ik tijdens de krachtmeting kramp in mijn kuit.

de sporter

6 We hebben alle maatregelen getroffen om het atelier te beschermen tegen inbrekers.

de kunstenaar

Blok 3

Hoofdstuk 5

Taal verkennen

- Ik oefen het ontleden van zinnen met ‘het’ en ‘er’.

1 **Maak de zinnen compleet.**
In de zin ontbreekt het woord **het** of **er** (of allebei). Schrijf de zin op met **het** of **er** op de goede plek.

1 Is een jarig.

Er is er een jarig.

2 Zoals het klokje thuis tikt, tikt nergens.

Zoals het klokje thuis tikt, tikt het nergens.

3 Was eens een prinses, die nooit naar buiten mocht.

Er was eens een prinses, die nooit naar buiten mocht.

4 Is wel laat maar doet niet toe.

Het is wel laat maar het doet er niet toe.

5 Ging een siddering door de zaal

Er ging een siddering door de zaal.

2 **Ra, ra wat is het?**

1 Los de raadsels op. Onderstreep in elke zin het **onderwerp**.

a Het hangt aan de muur en het tikt. *de klok*

b Dit wordt bedoelt met ‘Er zit een luchtje aan’. *Er is iets niet mee in orde.*

c Het is groen en het loopt door het bos. *een dophertje*

d Er gaan er veel van in een hok. *makke schapen*

e Het is een ander woord voor vluchten. *ervandoor gaan*

f Het zit in de pot als je te laat thuiskomt voor het eten. *de hond*

2 Bedenk nog twee raadsels met **het** of **er**. Schrijf ze op.

a .....

b .....

3 **Maak het verhaal af.**

Te beoordelen door de leerkracht.

Een verhaal begint vaak met **het** of **er**. Maak het verhaal af. Onderstreep de **gezegden** en omcirkel de **onderwerpen**.

1 Er was eens een .....

.....

2 Het gebeurde in de .....

.....

3 Toen waren er nog veel meer .....

.....

4 En het werd .....

.....

5 Op het laatst was er .....

.....

6 En het liep .....

.....

Blok 3

Hoofdstuk 6

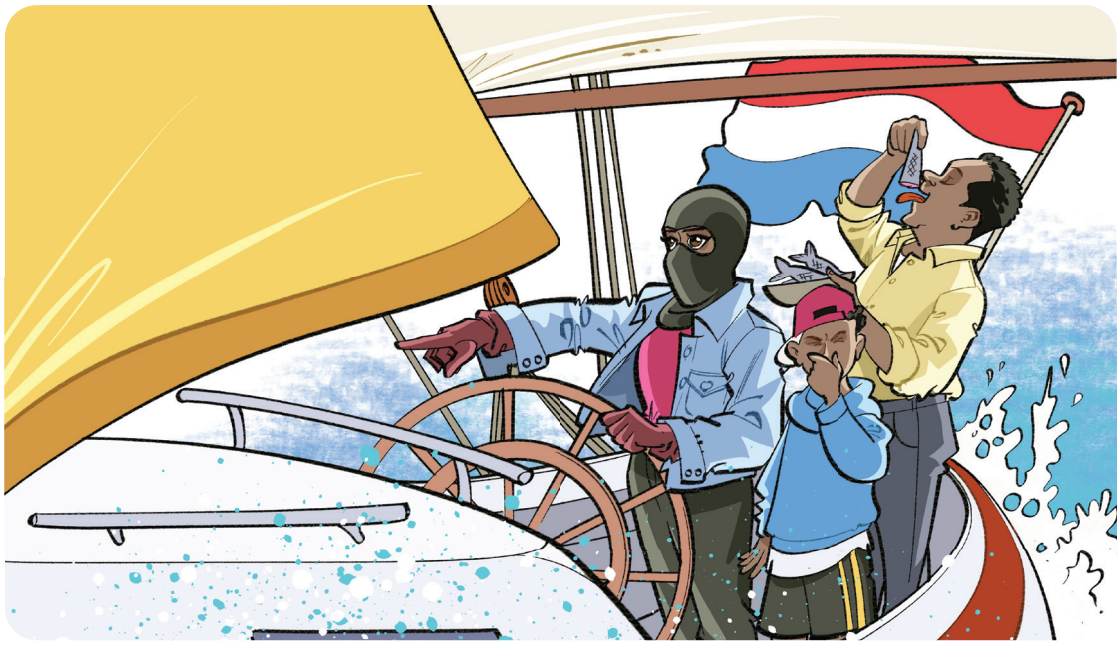
Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van nieuwe woorden uit les 1, 3 en 4.

1 **Schrijf een verhaal met deze woorden.** *Te beoordelen door de leerkracht.*

Gebruik ten minste tien van de onderstaande woorden of uitdrukkingen.

Kies uit: de boord van een schip | het spektakel | abnormaal | de bivakmuts | de koers | zich concentreren | in het vervolg | nuttigen | een aversie hebben tegen | hoofdzakelijk | chaotisch | de bloeddruk | het ergste vrezen

2 **Bedenk er woorden bij.** *Te beoordelen door de leerkracht.*

Bedenk een woord dat erbij past. Bedenk ook een woord dat er niet bij past.

Voorbeeld: emotioneel: ontroerd – verdrietig – zakelijk

1 stimuleren: aanmoedigen – ..... – .....

2 moedeloos: terneergeslagen – ..... – .....

3 spraakmakend: opzienbarend – ..... – .....

4 dubben: twijfelen – ..... – .....

5 resoluut: beslist – ..... – .....

6 het complot: de samenzwering – ..... – .....

3 **Maak de puzzel.**

Te beoordelen door de leerkracht.

1 Zoek woorden uit hoofdstuk 6 met in het woord de letter die al in de puzzel staat.
2 Schrijf de woorden in de hokjes.
3 Bedenk er een omschrijving bij.

gebruik van geweld om politieke redenen

.....

.....

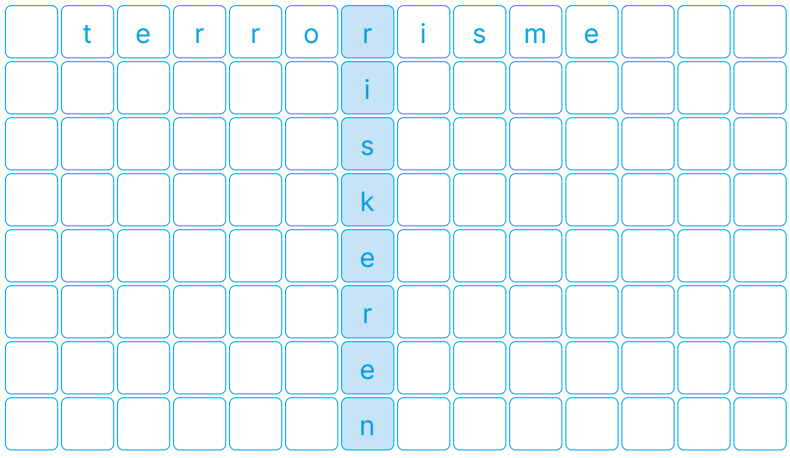
.....

.....

.....

.....

.....

4 **Maak zinnen.**

Te beoordelen door de leerkracht.

Lees de woorden. Maak er een zin mee.

1 de omstander – een kop als een boei hebben

.....

2 de overval – zich meester maken van

.....

3 de kaper – installeren

.....

4 aan de ene kant/aan de andere kant – de dosering

.....

5 het verschijnsel – aangezien

.....

6 de entourage – chaotisch

.....

Blok 3

Hoofdstuk 6

Taal verkennen

- Ik oefen het herkennen en gebruiken van verwijswoorden.

1 **Maak het verhaal korter.** *Te beoordelen door de leerkracht.*

Lees het verhaal. Schrijf hetzelfde verhaal korter op. Gebruik **verwijswoorden**.

Wat Renzo wil

De familie van Renzo bereidt de vakantie voor. De leden van de familie hebben allemaal een andere mening over de vakantie. De vader van Renzo wil gaan vissen. De vader vindt vissen het leukste wat er is. Renzo's moeder wil veel steden bezoeken. Renzo's moeder is dol op shoppen in steden. Renzo's moeder hoopt dat dochter Ezra instemt met haar wens. Maar Ezra wil maar één ding. Ezra wil terug naar de leuke camping van vorig jaar. Op de camping van vorig jaar heeft ze toch zo'n leuke jongen ontmoet. Ezra heeft het hele jaar met die jongen gewhatsappt. Ezra weet dat de jongen dit jaar op dezelfde camping is. En Renzo? Renzo twijfelt.

Wat Renzo wil

De familie van Renzo bereidt de vakantie voor. Ze hebben er allemaal een andere mening over. De vader van Renzo wil gaan vissen. Hij vindt dat het leukste wat er is. Renzo's moeder wil veel steden bezoeken. Zij is dol op shoppen in steden. Ze hoopt dat dochter Ezra ermee instemt. Maar die wil maar één ding. Ze wil terug naar de leuke camping van vorig jaar. Daar heeft ze toch zo'n leuke jongen ontmoet. Ze heeft het hele jaar met hem gewhatsappt. Ze weet dat hij dit jaar er weer is. En Renzo? Die twijfelt.

Wat raad jij Renzo aan?

Volgens mij moet Renzo .....,

omdat .....

2 **Maak er één zin van.**
Lees de twee zinnen. Maak er één zin van. Gebruik het **verwijswoord** dat vooraan staat. Soms heb je ook een **voegwoord** nodig.

waarmee **1** De tweeling kreeg allebei een tweedehands fiets. Met die fietsen rijden ze naar hun nieuwe school.

De tweeling kreeg allebei een tweedehands fiets, waarmee ze naar hun nieuwe school rijden.

waarin **2** De konijnen zitten in hun hok. Het hok staat buiten op het gras.

Het hok waarin de konijnen zitten, staat buiten op het gras.

dat **3** Dit is een medicijn tegen ernstige hoofdpijn. Het medicijn is alleen op doktersvoorschrift te krijgen.

Dit is een medicijn tegen ernstige hoofdpijn, dat alleen op doktersvoorschrift te krijgen is.

waarlangs **4** Dit is de route die wij gaan varen. De route is niet zonder risico vanwege de kans op een invasie door kapers.

De route waarlangs wij varen is niet zonder risico vanwege de kans op een invasie door kapers.

daarmee **5** Jij hebt dit document ondertekend. Je hebt je toestemming gegeven.

Jij hebt dit document ondertekend en daarmee heb je je toestemming gegeven.

die **6** Zie je deze streepjescode? De kassière leest de streepjescode.

Dit is de streepjescode, die de kassière leest.

die **7** Op de kermis ga ik altijd in de botsautootjes. Ik vind de botsautootjes het leukst.

Op de kermis ga ik altijd in de botsautootjes, want die vind ik het leukst.

waarop **8** Dit is het moeilijkste deel van het examen. Je moet je op dit deel heel goed concentreren.

Dit is het moeilijkste deel van het examen, waarop je je heel goed moet concentreren.

3 **Maak zinnen.**
Gebruik de woorden die ervoor staan.

Te beoordelen door de leerkracht.

1 het schip, waarmee .....

.....

2 de actrice, waarin .....

.....

3 de politicus, waarover .....

.....

4 de discussie, waardoor .....

.....

5 het spektakel, daarop .....

.....

Blok 4

Hoofdstuk 7

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van nieuwe woorden uit les 1, 3 en 4.

1 Welk woord is het?

1 Lees de twee omschrijvingen en bedenk er het woord bij. Plak die woorden aan elkaar.
2 Schrijf bij de **zelfstandige naamwoorden** ook het goede **lidwoord**.

a Wat klaar is + op een plek blijven tot iemand komt. *afwachten*

b Ik doe zaadjes in de grond + een plant waar je brood van kunt maken. *het zaaigras*

c Van de ene kant naar de andere + een vechtsport. *doorworstelen*

d Met elkaar + aan de bovenkant vastgemaakt. *samenhangen*

e Waar je mee hoort + een beweging omhoog. *de oorsprong*

f Niet dichtbij + waar je eten mee kauwt. *verkiezen*

2 Welke woorden zitten verstopt in de lettergrepenpuzzel?

Zoek veertien woorden van dit hoofdstuk.
Schrijf bij de **zelfstandige naamwoorden** ook het goede **lidwoord**.

af	ob		con	kla	lend	scha	on
wel	aan	ver	diep	stam	ver	su	ring
	for	wil			gun	heid	
ser	prul		gang	ject	ling	ment	ning
langs	tuin		een	re		ing	
	or	cur			la	dee	me
con		chi	ke	rent		ria	ling

onlangs

de afstammeling

het object

de concurrent

de consument

de vergunning

de welwillendheid

de aaneenschakeling

de verklaring

de serre

de diepgang

het fortuin

de prullaria

de orchidee

3 **Maak nieuwe woorden.** *Te beoordelen door de leerkracht.*

Haal van het doelwoord het vetgedrukte deel weg en maak met het andere deel een nieuw woord. Maak een zin met dat woord.

Voorbeeld:

aan**grijpend** → *aankomend*

Aankomend schooljaar ga ik naar de eerste klas van de middelbare school.

1 de **in**spiratie → *Bijvoorbeeld: transpiratie*

Zijn hemd was doornat van de transpiratie.

2 het ob**ject** → *Bijvoorbeeld: observeert*

De bewaker observeert alle ingangen.

3 voor**schotelen** → *Bijvoorbeeld: voorschieten*

Wil je mij dat bedrag even voorschieten?

4 **zorg**wekkend → *Bijvoorbeeld: indrukwekkend*

De voorstelling was heel indrukwekkend.

5 de levens**wijze** → *Bijvoorbeeld: levenshouding*

Paul heeft een optimistische levenshouding.

6 de con**current** → *Bijvoorbeeld: conclusie*

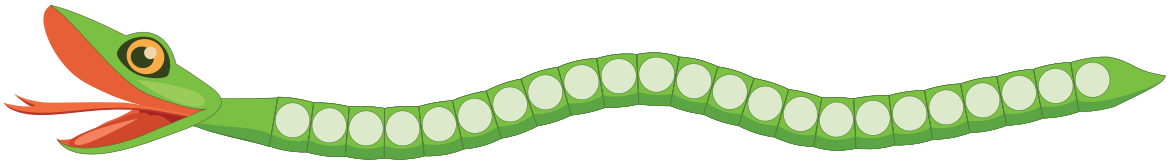
Wat is de conclusie van jouw verhaal?

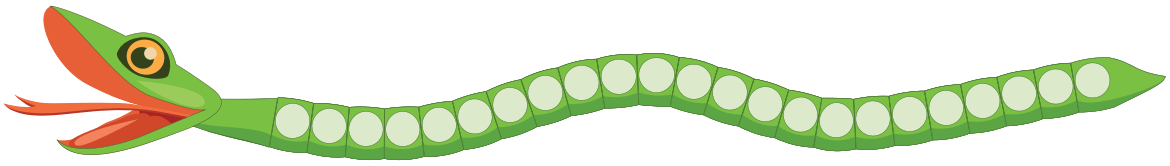
4 **Maak woordslangen.**

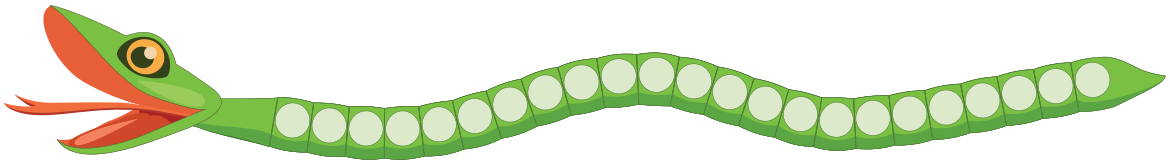
Te beoordelen door de leerkracht.

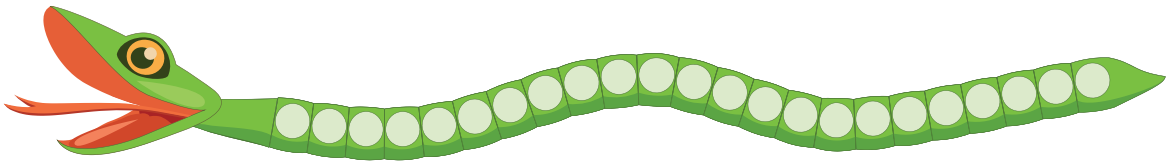
1 Kies een woord uit hoofdstuk 7 waarvan het laatste deel een **zelfstandig naamwoord** is.
2 Schrijf het in de woordslang.
3 Bedenk een woord dat je eraan vast kunt maken.
4 Schrijf het in de woordslang.
5 Maak de woordslang zo lang mogelijk.
6 Doe dit ook zo bij de andere woordslangen.

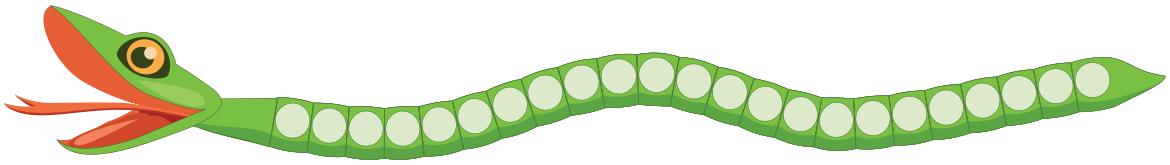

Blok 4

Hoofdstuk 7

Taal verkennen

- Ik oefen het herkennen en gebruiken van homoniemen en homofonen.

1 **Onderstreep het woord dat een homoniem is. Maak dan een zin met de andere betekenis van het homoniem.**

Te beoordelen door de leerkracht.

1 **a** Ik moet nog terug naar de winkel want ik ben één boodschap vergeten.

b *Jullie moeten deze boodschap aan iedereen doorgeven.*

2 **a** Doe de kraan dicht als je je handen hebt gewassen.

b *De containers worden met een kraan uit het schip getild.*

3 **a** Kijk hoe laat de trein gaat, zodat je hem niet mist.

b *Vanwege de mist blijf ik vandaag thuis.*

4 **a** Danny heeft veel te veel gedronken en nu heeft hij een kater.

b *Vroeger hadden wij een zwart-witte kater.*

5 **a** Ik geef een harde trap tegen de bal.

b *Deze trap heeft vijftien treden.*

2 **Zoek de homoniemen**

Te beoordelen door de leerkracht.

Bekijk het plaatje. Er zitten vijf **homoniemen** in verborgen. Zoek ze allemaal en maak er zinnen mee.

1 **a** .....

b .....

2 **a** .....

b .....

3 **a** .....

b .....

4 **a** .....

b .....

5 **a** .....

b .....

3 **Maak met de homofonen steeds twee zinnen, waarin de verschillende betekenissen duidelijk worden.**

Te beoordelen door de leerkracht.

kou .....

kauw .....

wij .....

wei .....

graad .....

graat .....

speld .....

spelt .....

schot .....

Schot .....

fel .....

vel .....

krap .....

krab .....

4 **Zoek homoniemen en homofonen. Zet ze in het goede rijtje en schrijf de betekenis erachter.**

lach | bank | gerecht | nood | peilen | hart | hard | pijlen | lag | noot | kop | toets

homofonen

hart: pomp voor het bloed

hard: snel of niet zacht

pijlen: puntig voorwerp dat je met een boog schiet

peilen: onderzoeken

noot: muziekteken of harde vrucht

nood: gevaar of gebrek

lach: uiting van vrolijkheid

lag: verleden tijd enkelvoud van het werkwoord liggen

homoniemen

bank: meubel om op te zitten en plek waar je geld kunt sparen

toets: examen en knop op apparaat of muziekinstrument

gerecht: deel van een maaltijd en rechtbank

kop: hoofd of iets om uit te drinken

Blok 4

Hoofdstuk 8

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van nieuwe woorden uit les 1, 3 en 4.

1 **Wat zou jij doen?**
Maak de zinnen af.

Te beoordelen door de leerkracht.

Voorbeeld:

Als ik een delicatesse mocht uitkiezen, dan *koos ik gevulde dadels*

1 Als ik een fortuin win, dan .....

2 Als ik iets koester, dan .....

3 Als ik een opkikker kan gebruiken, dan .....

4 Als mijn uitgaven mijn inkomsten overschrijden, dan .....

5 Als ik op school ook een keer aan bod wil komen, dan .....

6 Als ik op mijn verjaardag prullaria krijg, dan .....

7 Als ik mijn zienswijze over de consument mag geven, dan .....

8 Als ik iets aangrijpends zie, dan .....

2 **Zoek de woorden.**

1 In de puzzel staan acht woorden uit hoofdstuk 8.
2 Kleur deze woorden in de puzzel. Kijk →, ↓, ↑ en ↘.
3 Schrijf de woorden en de betekenis onder de puzzel.

v	c	b	h	s	j	y	h	j	i	k	z	a	b	v
r	e	s	p	e	c	t	i	e	v	e	l	ij	k	r
u	i	r	o	p	f	d	m	n	g	j	a	e	g	o
w	a	s	b	e	u	r	e	n	b	o	o	v	e	i
g	q	s	e	o	r	g	o	u	l	d	z	n	m	o
h	g	o	d	o	u	e	d	l	w	e	h	e	i	n
r	o	e	r	e	i	w	j	x	u	h	k	u	n	m
u	i	p	u	d	k	o	e	s	t	e	r	e	n	d
l	u	i	k	a	a	p	s	r	c	v	m	n	i	e
h	w	u	k	g	t	k	z	y	e	w	f	o	s	w
e	w	o	e	h	a	k	k	e	l	e	n	u	c	t
i	p	a	n	n	e	n	t	e	i	d	r	s	h	v
m	o	n	d	j	e	s	m	a	a	t	u	d	i	m

mondjesmaat – maar een klein beetje

hakkelen – niet vloeiend praten, stotteren

koesteren – bij jezelf voelen en laten voortduren

zoal – onder meer

bedrukken – letters of figuren op een achtergrond drukken

beuren – verdienen, ontvangen

verbouwereerd- heel erg verbaasd

respectievelijk – na elkaar komend

3 **Bedenk het woord of geef de betekenis.**

1 het asielzoekerscentrum: *de plek waar vluchtelingen blijven tot ze weten of ze in het land mogen blijven*

2 *de amuse* : klein hapje voor een maaltijd

3 bedrukken: *letters, cijfers of figuren op een achtergrond drukken*

4 *de economie* : de inkomsten en uitgaven van een land

5 de thermen: *Romeins badhuis, groot schoonheidscentrum met allerlei activiteiten*

6 *ondervragen* : iemand een reeks vragen stellen

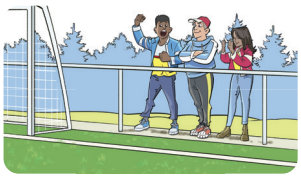
7 beperkt: *nogal klein*

8 *de verklaring* : het zeggen hoe iets komt of wat de reden is

4 **Wat hoort bij elkaar? Teken een lijn.**

Er is veel figuurlijk taalgebruik met het woord *wal*. Koppel de **uitdrukking** of het **spreekwoord** aan de goede omschrijving.

1	van wal steken	**a**	lets raakt per ongeluk verloren of zoek.
2	iemand van de wal in de sloot helpen	**b**	iemand zo helpen dat het slechter gaat in plaats van beter
3	tussen wal en schip raken	**c**	Dat slaat nergens op, dat is onzin.
4	Dat raakt kant noch wal.	**d**	beginnen te vertellen
5	van twee walletjes eten	**e**	Toeschouwers denken vaak dat ze het beter kunnen dan zij die iets moeten doen.
6	De beste stuurlui staan aan wal.	**f**	van twee dingen tegelijk het beste krijgen

Blok 4

Hoofdstuk 8

Taal verkennen

- Ik oefen het herkennen en gebruiken van actieve en passieve zinnen.

1 **Maak er een passieve bijzin bij.** *Te beoordelen door de leerkracht.*

Voorbeeld:
Emre maakt het pakje nieuwsgierig open, want *het cadeau is door haar ouders speciaal voor haar uitgezocht.*

1 Emre krijgt een horloge, ...

2 Moeder snijdt de taart, ...

3 De tantes komen door de voordeur, ...

4 Ze gaan zitten op de stoelen, ...

5 Emre krijgt nog meer cadeaus, ...

6 Emre is heel blij, ...

2 **Kijk naar het plaatje en maak zelf zinnen.** *Te beoordelen door de leerkracht.*
Let op: moet het een **actieve** of **passieve** zin zijn? En in welke tijd schrijf je de zin?

actief, tegenwoordige tijd .....

actief, verleden tijd .....

passief, tegenwoordige tijd .....

passief, verleden tijd .....

3 **Herschrijf het verhaal met actieve zinnen.**

Koning Midas
Op een dag werd de oude Silenos ontvangen door koning Midas. Tien dagen werd hem heerlijk eten en drinken gebracht. Daarna werd hij door hovelingen teruggebracht naar zijn hut. Daar werd hij opgewacht door Dionysus, die zijn verhaal aanhoorde. Door Dionysus werd besloten koning Midas te belonen. Door koning Midas mocht een wens worden gedaan. Hij wenste dat alles wat door hem werd aangeraakt, goud zou worden.
Koning Midas was verrukt. Alles wat door hem aangeraakt werd, veranderde in goud. Totdat hij honger kreeg en hem eten werd gebracht door zijn lakeien. Al het eten werd goud en door de koning werd vreselijk honger geleden. Dionysus kreeg medelijden en de betovering werd opgeheven.

Op een dag ontving koning Midas de oude Silenos. Tien dagen bracht men hem heerlijk eten en drinken. Daarna brachten hovelingen hem terug naar zijn hut. Daar wachtte Dionysus hem op, die zijn verhaal aanhoorde. Dionysus besloot koning Midas te belonen. Koning Midas mocht een wens doen. Hij wenste dat alles wat hij aanraakte goud zou worden. Koning Midas was verrukt. Alles wat hij aanraakte, veranderde in goud. Totdat hij honger kreeg en zijn lakeien hem eten brachten. Alles werd goud en de koning leed vreselijk honger. Dionysus kreeg medelijden en hief de betovering op.

4 **Maak er actieve zinnen van.**
Bedenk er zelf het onderwerp bij.

Te beoordelen door de leerkracht.

1 De wedstrijd wordt gestaakt. .....

2 Het huis wordt verkocht. .....

3 De hond is verwend. .....

4 Fouad en Ben zijn ingehaald. .....

5 Marit en Aisja werden verslagen. .....

6 Dion is in de watten gelegd. .....

Blok 5

Hoofdstuk 9

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van nieuwe woorden uit les 1, 3 en 4.

1 **Lees nog eens de tekst van les 3.** *Te beoordelen door de leerkracht.*

1 Bedenk hoe Michiel de gewonde Engelse piloot in het bos helpt en schrijf daarover.
Gebruik: verkleumd | de Hongerwinter | verhongeren | verschaffen | het verzet

2 Maak een tekening bij je verhaal. Zorg ervoor dat de vijf woorden uit vraag 1 duidelijk te zien zijn. *Te beoordelen door de leerkracht.*

2 **Maak de puzzel af.**

Te beoordelen door de leerkracht.

Lees de beschrijving en vul het woord in de puzzel in.
Lees het woord in de puzzel en bedenk zelf de beschrijving erbij.

1 bestuurder van een gemeente
2 Dan is er niet voldoende om iedereen wat te geven.
3 klein, speciaal ziekenhuis

4 .....

5 .....

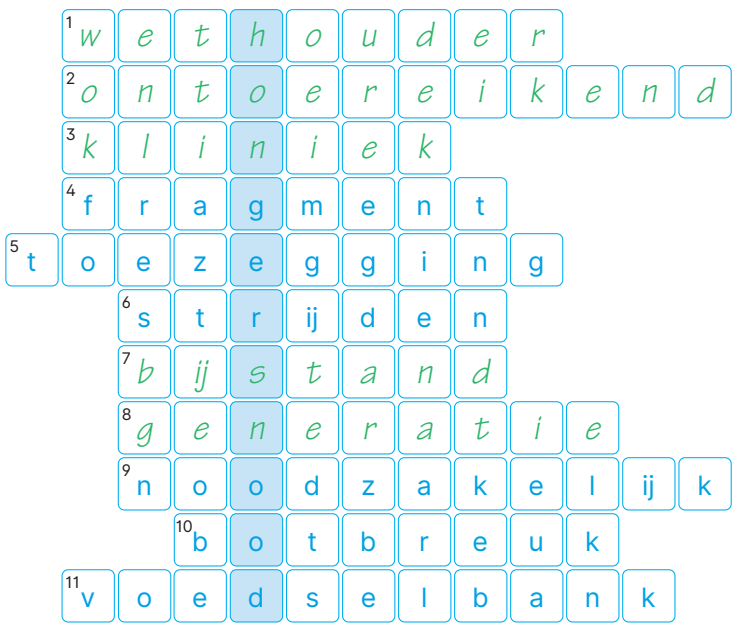
6 .....

7 Dan krijg je geld van de gemeente, omdat je het zelf niet kan verdienen.
8 een groep mensen van ongeveer dezelfde leeftijd

9 .....

10 .....

11 .....

Welk woord lees je van boven naar beneden in de gekleurde vakjes? *hongersnood*

Maak een zin met dat woord.

.....

3 **Lees de woorden en bedenk een antwoord op de vraag.** *Te beoordelen door de leerkracht.*
Gebruik het woord in je antwoord.

woord	**vraag**	**antwoord**
de kneuzing	Waardoor?	.....
		
de weerstand	Tegen wat?	.....
voorkomen	Van wat?	.....
de gedupeerde	Waardoor?	.....
de bevrijding	Van wat?	.....
de roman	Waarover?	.....
		
capituleren	Wanneer?	.....
het welzijn	Van wie?	.....

Blok 5

Hoofdstuk 9

Taal verkennen

- Ik oefen wat samentrekkingen zijn en oefen het ontleden van zinnen waarin zinsdelen zijn weggelaten.

1 **Maak van twee korte zinnen een samengestelde zin.** *Te beoordelen door de leerkracht.*
Onderstreep eerst het zinsdeel dat weggelaten kan worden.

1 Korte zin: Ik koop een bos bloemen. Korte zin: Mijn zus koopt een boek.

Samengestelde zin: *Ik koop een bos bloemen en mijn zus een boek.*

2 Korte zin: Mijn broer heeft een nieuwe fiets. Korte zin: .....

Samengestelde zin: .....

3 Korte zin: ..... Korte zin: .....

Samengestelde zin: .....

4 Korte zin: ..... Korte zin: .....

Samengestelde zin: .....

2 **Welk zinsdelen zijn weggelaten?**

1 Schrijf ze onder de zin en benoem ze.

Kies uit: onderwerp (ond) | gezegde (gez) | lijdend voorwerp (lijd vw) | ander zinsdeel (az)

a De vogels hebben de zonnepitten opgegeten en de pinda's.

de vogels = ond, hebben opgegeten = gez

b Het gemeentebestuur vindt het standbeeld mooi, maar ik niet.

vind = gez, het standbeeld = lijd vw, mooi = az

2 Bedenk zelf nog twee zinnen en doe hetzelfde.

a *Te beoordelen door de leerkracht.*

b .....

3 **Zet strepen tussen de zinsdelen.**

1 Zet in elke zin een dubbele streep onder de **persoonsvorm**, omcirkel het **onderwerp**, onderstreep het **gezegde** en kleur het **lijdend voorwerp** paars.

a Het publiek heeft genoten van de zanger en het publiek heeft genoten van de pianist.

b De man trekt zijn wapen en de man springt op het podium.

2 Bedenk nu zelf twee zinnen en doe hetzelfde.

Te beoordelen door de leerkracht.

4 **Maak vier samengestelde zinnen en laat steeds een ander zinsdeel weg.**

Zin 1: Laat het **lijdend voorwerp** weg.
Zin 2: Laat het **onderwerp** weg.
Zin 3: Laat het **gezegde** weg.
Zin 4: Laat een ander zinsdeel weg.

Te beoordelen door de leerkracht.

1

2

3

4

Blok 5

Hoofdstuk 10

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van nieuwe woorden uit les 1, 3 en 4.

1 **Gebruik de uitdrukking in een zin zodat de betekenis duidelijk wordt.**

Te beoordelen door de leerkracht.

1 het zwaar te verduren krijgen .....

.....

2 Er is geen vuiltje aan de lucht. .....

.....

3 komen opdagen .....

.....

4 iets uit handen geven .....

.....

5 niet vooruit te branden zijn .....

.....

6 onder de wol kruipen .....

.....

2 **Zoek acht woorden uit les 1, 3 en 4 in de puzzel van → en van ↓.**
Omcirkel elk woord. Schrijf het woord op en bedenk er een tegenstelling bij.
Schrijf die erachter.

g	a	b	l	w	r	q	t	a	c	m	p	l	d	d	o
a	c	h	t	e	r	e	e	n	v	o	l	g	e	n	s
s	t	r	s	d	a	s	f	h	k	e	w	t	s	s	n
n	u	o	d	e	f	i	n	i	t	i	e	f	t	f	b
l	e	e	t	r	e	r	t	y	p	z	l	c	ij	h	a
i	e	g	j	o	v	b	n	e	x	a	c	t	d	a	m
p	l	f	b	m	u	l	i	z	m	a	r	u	s	i	k
o	s	b	i	l	l	ij	k	f	e	m	d	j	l	r	j

1 achtereenvolgens → door elkaar

2 actueel → niet meer van nu

3 definitief → nog te veranderen

4 exact → ongeveer

5 billijk → oneerlijk

6 wederom → niet nog eens

7 moeizaam → makkelijk

8 destijds → tegenwoordig

3 **Bedenk een opdracht voor een klasgenoot.**

Doe het zo: *Te beoordelen door de leerkracht.*

1 Bedenk bij elk woord een zin.
2 Schrijf die zin op, maar teken een vlek op de plek van het woord.
3 Vraag dan aan een klasgenoot of hij weet welk woord onder de vlek staat.

de bebouwde kom .....

de planning .....

de toevalstreffer .....

het reglement .....

het misverstand .....

de cyclus .....

de penalty .....

het doelsaldo .....

5 **Schrijf een gedicht over tijd. Maak er een tekening bij.**

1 Lees eerst het gedicht van les 4 nog een keer.
2 Zoek dan vijf woorden in les 1, 3 en 4 die met **tijd** te maken hebben en die je in je gedicht kunt gebruiken.

Tijd *Te beoordelen door de leerkracht.*

Tip!

Schrijf die woorden op het kladblaadje hiernaast en bedenk alvast een rijmwoord erbij.

Blok 5

Hoofdstuk 10

Taal verkennen

- Ik oefen het herkennen en gebruiken van de gebiedende wijs en het werkwoordelijk gezegde.

1 **Zet de zin in de gebiedende wijs.**
Maak er daarna een zin van in de **gebiedende wijs** van maar één woord.

Voorbeeld: Je moet naar huis komen.	*Kom naar huis!*	*Kom!*
Je moet stoppen met huilen.	*Stop met huilen!*	*Stop!*
Zij geeft de sleutel.	*Geef de sleutel!*	*Geef!*
Hij pakt het cadeau aan.	*Pak het cadeau aan!*	*Pak aan!*
Jullie moeten naar de overkant rennen.	*Ren naar de overkant!*	*Ren!*
Maak er nog twee bij.	*Te beoordelen door de leerkracht.*	

2 **Tijdens de wedstrijd is Yourek niet vooruit te branden op het veld. Zijn benen voelen zwaar en na twintig minuten wordt hij van het veld gehaald.** *Te beoordelen door de leerkracht.*
Schrijf in elke spreekballon op wat de coach zou kunnen zeggen. Gebruik de **gebiedende wijs**.

Situatie 1: Wat roept de coach om Yourek harder te laten lopen?

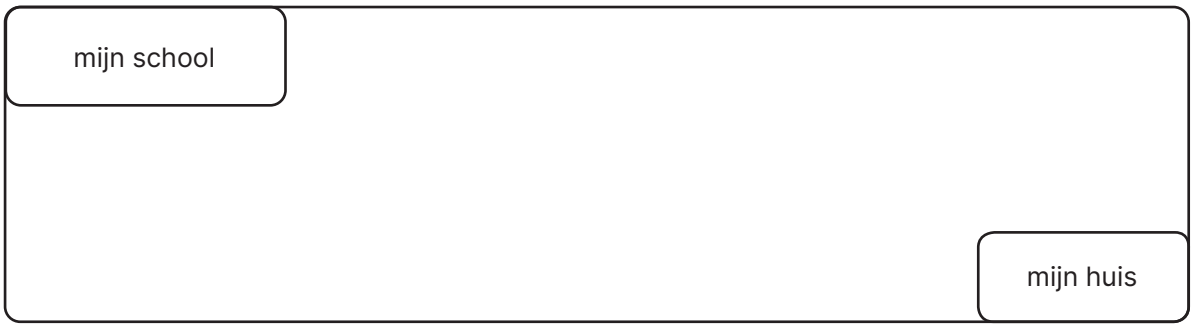
Situatie 2: Wat roept de coach om Yourek van het veld te halen?

3 **Maak een routebeschrijving voor de weg van school naar jouw huis.**
Begin elke zin met een werkwoord in de **gebiedende wijs**.
Denk aan: uitkijken | afslaan | aangeven | gaan | moeten | opletten | oversteken | lopen | fietsen | wachten | enzovoort.

Van school naar huis

Te beoordelen door de leerkracht.

Teken de route die jij beschreven hebt.

4 **Vul de tijd achter elke zin in.**

Te beoordelen door de leerkracht.

Naar welk land wil jij graag op vakantie? Schrijf er vijf zinnen over. Het gezegde mag één of twee werkwoorden bevatten. Schrijf de tijd er bij elke zin achter: o.t.t., o.v.t., v.t.t. of v.v.t..

1

2

3

4

5

Blok 6

Hoofdstuk 11

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van nieuwe woorden uit les 1, 3 en 4.

1 **Maak er woorden van.**

1 Kies vier woorden uit hoofdstuk 11: een woord met drie, een met vier, een met vijf en een met zes lettergrepen.
2 Schrijf elke lettergreep in een rijtje.
3 Bedenk met elke lettergreep drie nieuwe woorden.

Te beoordelen door de leerkracht.

Voorbeeld:

op	**le**	**ven**
opperhoofd	levendig	ventieldopje
opruimen	ledikant	vensterbank
opkikker	lezers	vennetje

2 Wat hoort erbij?

Te beoordelen door de leerkracht.

1 Kies zes woorden uit hoofdstuk 11.
2 Bedenk bij elk woord een ander woord dat erbij past.
Zorg dat beide woorden met elkaar te maken hebben.
Maak bijvoorbeeld van een werkwoord een bijvoeglijk naamwoord of een zelfstandig naamwoord. Of andersom.

de interesse	**interesseren**	**beïnvloeden**	**beïnvloedbaar**
Mogelijke antwoorden:			
de improvisatie	*improviseren*	*de afwijking*	*afwijken*
interpreteren	*de interpretatie*	*opleven*	*de opleving*

3 Steeds eentje meer.

1 Kies een letter. Zoek een woord (uit hoofdstuk 11) dat met die letter begint.
2 Bedenk een zin met dat woord.
3 Zoek daarna nog een woord dat met diezelfde letter begint.
4 Maak dan een zin met deze twee woorden.
5 Zoek nu een derde woord met dezelfde beginletter … Tot hoe ver kom jij?

Voorbeeld:
De **t**roubadour zingt mooie liedjes.
De **t**roubadour brengt mooie liedjes **t**en gehore.
Tot nog toe heeft de **t**roubadour mooie liedjes **t**en gehore gebracht.

Te beoordelen door de leerkracht.

4 **Bedenk een puzzel.** *Te beoordelen door de leerkracht.*

Zoek woorden uit hoofdstuk 11 die je kunt invullen in de puzzel.
Bedenk een omschrijving of een vraag bij het woord. Schrijf dat ook op.

1 Iets plotseling bedenken en doen, is ...

2 .....

3 .....

4 .....

5 .....

6 .....

7 .....

8 .....

9 .....

10 .....

1			i	m	p	r	o	v	i	s	a	t	i	e		
2								e								
3								r								
4								m								
5								a								
6								k								
7								e								
8								l								
9								ij								
10								k								

Welk woord lees je van boven naar beneden in de gekleurde vlakjes? Schrijf het in de zin.

Schrijf vier dingen op die jij ..... vindt.

1 .....

2 .....

3 .....

4 .....

Blok 6

Hoofdstuk 11

Taal verkennen

- Ik oefen het herkennen en gebruiken van beeldtaal.

1 Bedenk zelf verkeersborden.

1 Een *verbodsbord* (rond met rode rand) zegt dat iets verboden is. Bijvoorbeeld: verboden voor vrachtwagens

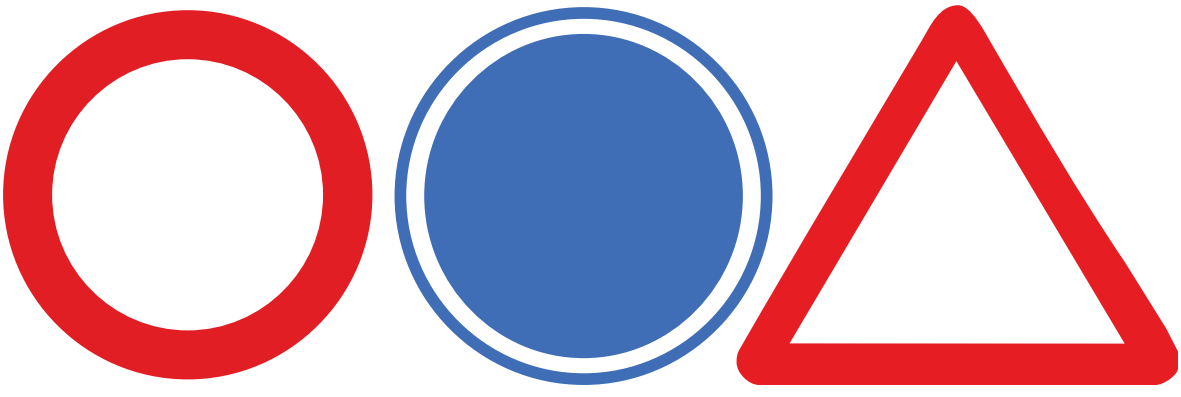
2 Een *gebodsbord* (blauw) zegt dat je verplicht bent iets te doen. Bijvoorbeeld: verplicht ruiterpad

3 Een *waarschuwingsbord* (driehoek met rode rand) waarschuwt je. Bijvoorbeeld: Let op! Overstekende eenden

Bedenk grappige, vreemde, bijzondere, originele verkeersborden die (nog) niet bestaan. Teken ze.

2 **Kijk naar opdracht 1.**
Bedenk de regels bij de verkeersborden die je getekend hebt bij opdracht 1.

verkeersbord 1
Je mag hier niet .....

.....

verkeersbord 2
Je bent verplicht om hier .....

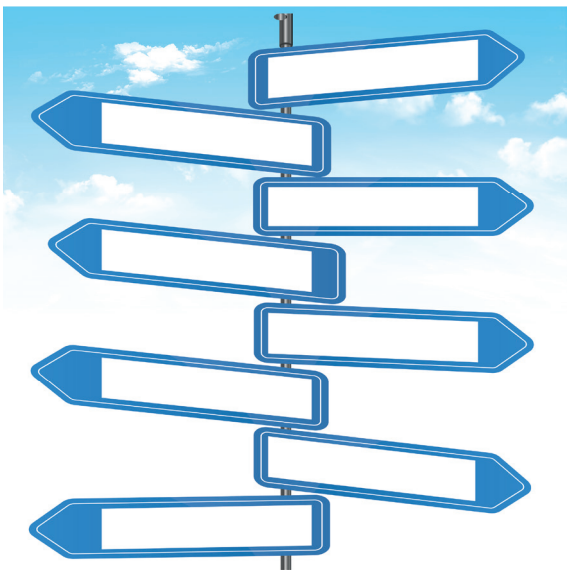
.....

verkeersbord 3
Pas op voor .....

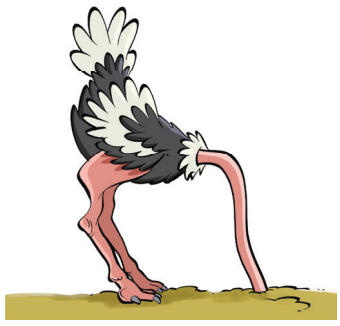
.....

3 **Vervang de woorden door plaatjes.** *Te beoordelen door de leerkracht.*
Bekijk de wegwijzer en lees de woorden. Door welke pictogrammen of symbolen kun je de woorden vervangen? Teken ze in de wegwijzer ernaast.

4 **Kijk naar het plaatje.**

1 Welke uitdrukking zie je terug in het plaatje?

Hij steekt zijn kop in het zand.

2 Het betekent:

Hij doet alsof er niets aan de hand is, hij doet er niets aan.

3 Kies nu zelf een uitdrukking.
Maak er een tekening van. Laat een klasgenoot raden welke uitdrukking je hebt getekend.

Blok 6

Hoofdstuk 12

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van nieuwe woorden uit les 1, 3 en 4.

1 Van boven naar beneden en terug.

Te beoordelen door de leerkracht.

1 Kies een woord uit hoofdstuk 12.
2 Schrijf het woord van boven naar beneden op.
3 Laat een stukje leeg en schrijf hetzelfde woord op van beneden naar boven.
4 Bedenk nu woorden die beginnen en eindigen met de gegeven letters.

Voorbeeld:

n	iet	s	.....	.....	.....
o	orbe	l	.....	.....	.....
g	amb	a	.....	.....	.....
m	ascar	a	.....	.....	.....
a	de	m	.....	.....	.....
a	ardi	g	.....	.....	.....
l	ass	o	.....	.....	.....
s	tee	n	.....	.....	.....

2 Maak een woordslang.

1 Kies drie woorden uit dit hoofdstuk. De laatste letter van een woord is de eerste letter van het volgende woord.
2 Schrijf de drie woorden achter elkaar op.
3 Bedenk dan een zin met die drie woorden.
4 Doe dit drie keer.

Voorbeeld:
klarinetotnogtoeigenaardig – Tot nog toe krijg ik alleen maar een eigenaardig geluid uit deze klarinet.

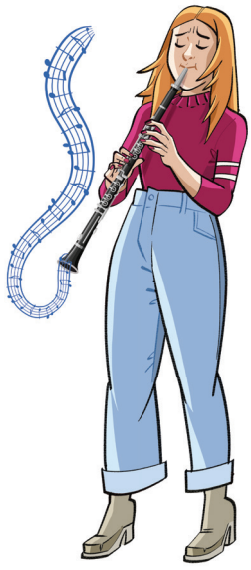
Te beoordelen door de leerkracht.

.....

.....

.....

.....

3 **Maak het weer goed.**

1 Schrijf de woorden die bij elkaar horen op.

2 Schrijf de betekenis erachter.

in	matig	op
komen	met	blijven
aanmerking	zijn	peil
aan	blootstellen	zich

zich blootstellen aan : *je niet beschermen tegen iets dreigends*

in aanmerking komen : *kans maken op, aan de voorwaarden voldoen*

matig zijn met : *weinig gebruikmaken van*

op peil blijven : *stabiel blijven, op hetzelfde niveau blijven*

met	gaan	op	te
van	je	kampen	het
hart	hebben	stokje	drukken

op het hart drukken : *met nadruk iets zeggen*

te kampen hebben met : *last hebben van*

van je stokje gaan : *flauwvallen*

4 **Bedenk een kort verhaal.**

1 Gebruik ten minste acht van de woorden.
2 Bedenk ook een titel.
3 En maak er een tekening bij.

Kies uit: als volgt | de calorie | de catwalk | gestoomde groenten | graatmager | het ingrediënt | de mango | nogmaals | ondervoed | de problematiek | rigoureus | verantwoord | de voedingswaarde | de weerstand

Te beoordelen door de leerkracht.

Blok 6

Hoofdstuk 12

Taal verkennen

- Ik oefen het stapsgewijs ontleden van samengestelde zinnen.

1 **Maak de zinnen.**
De woorden van de zinnen staan door elkaar. Schrijf de goede zin op. Zet de strepen op de goede plek tussen de zinsdelen.

1 op de hoek van de straat – zag – hij – gisteren – mij

Hij | zag | mij | gisteren | op de hoek van de straat.

2 de tandarts – geconstateerd – een acute – heeft – tandvleesontsteking

De tandarts | heeft | een acute tandvleesontsteking | geconstateerd.

3 de tevreden en vermoeide – spelers – ophalen – van de voetballers – de ouders – kwamen

De ouders van de voetballers | kwamen | de tevreden en vermoeide spelers | ophalen.

4 zagen – wij – uit – een vuilnisbak – eten – een oude man met een boodschappentas

Wij | zagen | een oude man met een boodschappentas | uit een vuilnisbak | eten.

5 en – heeft – lichtmetalen velgen – een auto met een panoramadak, – een alarmsysteem – mijn buurman

Mijn buurman | heeft | een auto met een panoramadak,

een alarmsysteem en lichtmetalen velgen.

2 **Maak twee zinnen van een samengestelde zin.**
Onderstreep het **voegwoord**. Schrijf daarna de twee **enkelvoudige** zinnen op.

1 Mijn vader stopt met werken, want hij is rijk.

Mijn vader stopt met werken.

Hij is rijk.

2 Ik ga deze zomer naar Griekenland op vakantie, dus ik neem Griekse les.

Ik ga deze zomer naar Griekenland op vakantie.

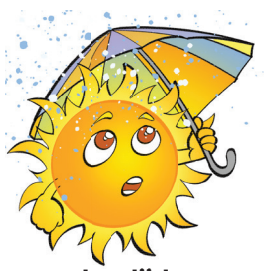
Ik neem Griekse les.

3 Roel fietst op een mountainbike, maar Stef fietst liever op een racefiets.

Roel fietst op een mountainbike.

Stef fietst liever op een racefiets.

3 **Ontleed de samengestelde zinnen.**
Kijk naar het vetgedrukte zinsdeel.
Zet een kruisje in het goede rijtje.

	gez	ond	lijd vw	az
1 De tandpasta is op, dus ik koop **een nieuwe tube**.	☐	☐	☒	☐
2 Hoewel de zon schijnt, trek **ik** mijn regenjas aan.	☐	☒	☐	☐
3 In tegenstelling tot het eerder gezegde, gaan wij toch **naar buiten**.	☐	☐	☐	☒
4 Je lust wel een toetje, maar je at **je groente** niet!	☐	☐	☒	☐
5 Hoewel de mussen dood van het dak vallen, **zie** ik ze toch **vliegen**.	☒	☐	☐	☐

4 **Maak samengestelde zinnen.**
Bedenk een **voegwoord** en maak de zin af.

Te beoordelen door de leerkracht.

1 Ik wil op tijd thuis zijn, ...

2 Mijn broer is fit en sterk, ...

3 Mijn fietsband is lek, ...

4 We gaan vanmiddag knutselen, ...

5 Ik hoef geen jas aan, ...

Colofon

Auteurs
Maria Hetty van den Berg
Tamara van den Berg
Jannie van Driel-Copper
Irene Engelbertink
Marjanne van Gameren
Wies Gloudemans
Jeannette Miś
Cokky Stolze-van der Vegte
Saskia Tromp-Lantman
Gerda Verhey
Anne Coos Vuurmans

Redactie
Projectteam ThiemeMeulenhoff

Vormgeving
Flowdesign, Utrecht

Opmaak
Crius Group

Beeldverwerving
Eduardo media

Illustraties
Peter FitzVerploegh
De Boer illustraties

Foto's
Shutterstock

Over ThiemeMeulenhoff
ThiemeMeulenhoff ontwikkelt slimme flexibele leeroplossingen met een persoonlijke aanpak. Voor elk niveau en elke manier van leren. Want niemand is hetzelfde.
We combineren onze kennis van content, leerontwerp en technologie, met onze energie voor vernieuwing. Om met en voor onderwijsprofessionals grenzen te verleggen. Zo zijn we samen de motor voor verandering in het primair, voortgezet en beroepsonderwijs.

Samen leren vernieuwen.

www.thiememeulenhoff.nl
ISBN 978 90 06 46876 2

Versie 1.2

© ThiemeMeulenhoff, Amersfoort

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 23 augustus 1985, Stbl. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie (PRO), Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp (www.stichting-pro.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet) dient men zich tot de uitgever te wenden. Voor meer informatie over het gebruik van muziek, film en het maken van kopieën in het onderwijs zie www.auteursrechtenonderwijs.nl.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Deze uitgave is volledig CO2-neutraal geproduceerd.
Het voor deze uitgave gebruikte papier is voorzien van het FSC®-keurmerk.
Dit betekent dat de bosbouw op een verantwoorde wijze heeft plaatsgevonden.

Taal

Pluswerk • Groep 8

Antwoorden

9 789006 468762